

DIKIRIKÊTÊ

KAEDI YA SPCA YA MELAWANA THEO LE
DITSAMAISO

O e tlisediwa ke

NATIONAL COUNCIL OF SPCAs

PO Box 1320, ALBERTON 1450

Telephone: (011) 907-3590

Fax: (011) 907-4013

E-mail: nspca@nspca.co.za

Website: www.nspca.co.za

"Diphologolo ke karolo e ntle ya tlhologo. Di e tshetlegile ka bopelontle le boutlwebotlhoko jwa rona gore di phele sentle. Jaaka re tswela pele mo Aforika Borwa e ntshwa, a re se lebaleng gore diphologolo tsar on a ke karolo ya loago le gore, jaaka batho ba maikarabelo, re tlamilwe ke go di tlhokomela ka bokgone jwa rona botlhe."

Derek Hanekom, Minister of Land Affairs & Agriculture, South Africa, 1996 (foreword to Heroes & Lionhearts)

GO REKISIWA GA DIKIRIKETE

Se se wela motlase ga molao wa dithuthupo 'Explosive Act' le dipeelo tsa go rekisa.

Ga go kgonagale gore thekiso ya dikirikete e sa selwang molao sentle (barekisi mo ditseleng kgotsa mo lifelong le le atlhameng) gore e tsamaisane le molao o. Go botlhokwa thata gore thekiso batlhalatsa mo ditseleng ya dikirikete e begiwe ko sepodiseng ka bonako.

Mo go dimo ga moo me lawana le maitseo a mantle a akaretsega, go nale kotsi mo go naleng dikirikete tse di rekisiwang, di dirisiwang ebile di rekisiwa mo phatlhalatseng.

Mongwe le mongwe o rekisang dikirikete o tshwanetse go nna le lekwalo itshupo la go rekisa le le abiwang ke motlhodi mogolo wa lefapha la tsa dithuthupo. Lekwalo itshupo le (gantsi le bidiwa lekwalo tetla) ga le fitisiwe. Se se bolela gore lebenkele le le naleng lekwalo tetla la go rekisa dikirikete le ka se kgone go di rekisa ko tseleng ba be bare 'Re nale lekwalo tetla.' Lekwalo tetla le ke la lefelo lele kwaadilweng mogo lone. O seka wa diriwa seelele

Dikirikete ga di a tshwanela go bewa mo matlhaba phefong kgotsa mo mafelong e batho b aka di fitlhelelang teng. Se se bolela gore mo lebenkeleng lele naleng lekwalo tetla ditshwanetse go bewa mo tlase ga kaontara kgotsa di notlelelwe. Go kगतलhanong le molao go beya mo bareki ba ka fitlhelelang dikirikete teng ga ba reka.

Ga o bona dikirikete ditlhagisitswe ka mokgwa o o leng kगतलhanong le molao- bega kgang eo!

Go nale melawana e gagametseng ya matshwao (sekao O SEKA WA TSUBA) le bothokwa ba go nna le matshwao a go tswa (le fa e ka nna a mabedi) a a sa notlelwang ga gwa tshwanna go nna le sekgoreletsi sepe mogare ga kauntara le kgoro ya gotsa ka nako ya kotsi. Molao ware ga lebenkele la motho o rekisang dikirikete le nale kgoro e lengwe, dikirikete di tshwanetse go bewa ko morago e seng kgorong.

Dikatse le dintswa dikgona go utlwa thata dikgona le go utlwa medumo e e kwa tlase go nale batho. Setlowa kgotsa molodi wa modumo o kaliwa ka di Hertz (Hz) go utlwa ga dintswa, dikatse le batho ke:

Batho: 20 Hz- 23 KHz

Dintswa: 60 Hz- 45 KHz

Dikatse: 45 Hz- 64 KHz

Go go neela sekao: 64 Hz (ke modumo o o ko tlase o ntswa e ka o utlwang) ke molodi o o kwa tlase mo pianong. Moo go menaganeng ga Hz, molodi oya ko go dimo ga *octave*. Dikatse, ka modumo wa 64KHz kगतलhanong le 23 ya batho, e ka kgona go utlwa ga bedi le halofo ya *octave* e ko godimo go feta ya batho! Le ke lebaka la gore goreng dintswa le dikatse di tsibogelang molodi. Modumo o ko go dimo gore re utlwe mme o mo magareng ga gotla mo go tsone.

Dikatse le dintswa di tsibogela modumo o ko kwa tlase go nale batho. Bokete ba modumo bo kaliwa ka *decibels* (dB). Dintswa di kgona go utlwa makgetlho a a menaganeng ga tlhano go feta batho; dikatse tsone ga bedi go nale dintswa. Jaaka di Hz, dB le yone e oketsega ka menagano go ya kwa godimo, jaanong 30 dB e menagane ga lesome ka modumo go nale 20 dB, le 40 dB e menagane 100 ka modumo. Sekao ke gore molodi o lekana le 30 dB, mme ntswa e ka utlwa se obo kgakala bo bo menaganeng ga raro go nale batho. Dikatse tsibogela medumo e e kwa tlase go nale dintswa. Se se tlhalosa gore goreng dikatse le dintswa di tshaba modumo wa dikirikete, e mo go rona e sa utlwaleng e le kwa godimo. Mo bonneteng e utlwala e menagane 5 mo diphologolong tsa rona!

Dr M. E. deVries (BVSc)

Molao wa di thuthupo 'THE EXPLOSIVE ACT No 26 OF 1956'

Molao o, o akaretsa naga yotlhe ka bophara.

Ga go mo molaong go thuntsa kirikete mo kagong, mo lifelong phatlhalatsa kgotsa resoto go sena lekwalo tetla la puso ya selegae. (Kgaolo 10.34)

Kgaolo 10.35 e buwa ka go thagisiwa ga dikirikete mo phatlalatseng le gore ga gona ope o o letleletsweng go dira jalo kwa ntle ga lekwalo tetla la mosekaseki mogolo wa tsa dithuthupo (e itsege ele go nna le lekwalo tetla). Lekwalo tetla le le bua ka dipeelo le gore batlola molao bat la bonwa molato.

Go ya ka molao wa tsa dithuthupo, ga gona motho o o letleletsweng kgotsa o o letlelelang ngwanan wa dingwaga tse di kwatlase ga 16 go tshwara le go dirisa dikirikete fa ese fela ka fatlase ga motho yo mogolo.

Molao o, o tsengwa tirisong ke sepodisi sa Aforika Borwa (SAPS) e seng SPCA. Ka kopo bega sengwe le sengwe se seleng kगतhanong le molao ko sepodising se seleng gaufi le wena, o neelane ka tshedimotsetso yotlhe le go ba bolelela leina la molao le nomoro le kgaolo e e maleba go ya ka se se kwadilweng fa godimo.

GO IKGATOLOSA MOLAO GA SE MAIPATO – DITLA MORAGO DISETLHOGO

O SEKA WA TSHABA GO TLALEYA BA BA MOLATO

DIKIRIKETE MO KAGONG KGOTSA LEFATSHE LA MONGWE

Re bua ka kago kgotsa lefatshe la mongwe fa le dikirikete tse di rekilweng ko lebenkeleng. Go sa kgathalatsege gore go mo molaong go thuntsa dikirikete mo lefatsheng la gago seo se ntse se kaelwa ke melawana ya sele gae. Ko mafelong a mangwe ga gwa tshwanela go thuntsiwa dikirikete go sena lekwalo tetla le le tswang mo puso sele gaeng. Ko mafelong a mangwe, go letleletsweng go thuntsa dikirikete ka matsatsi a tlhopilweng le dinako tsa teng mo kagong ya gago.

Ka kopo tlhola melawana ya sele gae, le gore melawana eo ke e eleng mo tirisong. Dimasepala tse dintsi difetotse melawana selegae ya tsone ka kgang ya dikirikete. Lekgotla la gago kgotsa SPCA e gaufi le wena e tshwanetse go nna le kitso ka kgang e mo lifelong la gago.

Mo mafelong a mangwe go thuntsa dikirikete ke tlole molao go ya ka kgotlhelo ya modumo. E tlhoka go tlholwa-e bile go tshwanetse go begiwa tiriso botlhatswa ya dikirikete.

Buisana le mokanselara wag ago, itsise security company ebile o seka wa boifa go bega dingongorego kwa sepodising sa gago.

GO PAKIWA GA DIKIRIKETE

Se ke se seleng botlhokwa ebile se nyatsenga ka nako tse dintsi. Diwego di a re dikirikete di rekisiwa mo mabentleleng kgotsa di spaza di ntshitswe mo mabokosong, direkisiwa jaaka disekarete di rekisiwa mo di sphaza.

Dikirikete di tshwanetse go tshwaiwa, dikwalwe, dipakiwe le go rekisiwa go ya ka fa ditaelong tsa melao ya dikirikete, di rekisiwe dile mo paking ya tsone e e naleng ditaelo tiriso tsa dikirikete tseo. Ke molato go ya ka molao wa tsa dithuthupo go dira sengwe mo paking ya dikirikete kgotsa go letlelela paki e pakollwe.

Ga o kopana le dikirikete tse di rekisiwang dibonala o kare di ntshitswe mo di neng di pakilwe teng, bega kgang e o. O ka pholosa bophelo ba mongwe kgotsa wa athibela dikgobalo ka go dira jalo.

PYROTECHNICS (PONTSHO E E RULAGANTSWENG)

SPCA e rile mo nakong e fetileng e ne ere e ka letlelela meletlo e e rulagantsweng ya go dirisiwa ga di kirikete. Mme se ga se re SPCA e dumelana le go tlhomamisa pontsho e e rulagantsweng. Bonneteng bontsi ba tsone ga di maleba ebile e ngwe le engwe e tlhoka go atholwa e le nosi.

Gongwe se ke sekao sa moletlo kgotsa kgang e SPCA eng, "E ka nna mo molaong mme re kगतhanong le

yone." G le wena o le kगतhanong le yone o seka wa tshaba go itsisi mo rulaganyi (toropo jalo le jalo), mmega dikgang, mokhanselara le batho ba moletlo o o k aba tselang kagiso.

O seka wa nyatsa matla a kakanyao ya batho. E bile ga go kapele ko bua le batho. Ga moletlo wa ngwaga o o go kgoreleditse, ba itsise JANONG pele ba rula ganya moletlo wa ngwaga o o latelang.

Nna o akanya tse di siameng. Ba bolelele gore ba tlile go nna le keo nokeng e ntsi yang ga b aka tlogela dikirikete.

DIPHOLOGOLO TSA GAGO

Se gasa tlogelwa ko morago ka gonne ga se botlhokwa, mm eke gore re lapile ke go bolella batho b aba naleng maikarabelo go re ba tlhokomele diphologolo tsa bone tse di tshogileng jaang, go nale go re re bollele masilo a a tloang molao gore ba tsoge ban ne le maikarabelo. Kaedi e e botlhokwa ya bang aba diphologolo ke e fatlase:-

- Netefatsa go re diphologolo tsotlhe di nale boitshupo.
- Ga go kgonagala nna kwa lapeng le tsone ga o lemoga gore go tlile go thuntsiwa dikirikete
- Ga o ka se kgone go nna le tsone kwa gae, di tsenye mo phaposeng ya matlhabaphefo a kwa godimo gore di seka di a tloa.
- Leka go fokotsa modumo ka go tswala digaretene le go tshameka mmimo o o kwa tlase
- Tsenya dilo tse di tlwaelegileng le tse di gomotsang jaaka dithoe le di basekete jalo le jalo
- Ditlamele ka sengwe se di ka se dirang jaaka go naya ntswa ya gago lerapo le le tlhafunegang kgotsa catnip e leng thoe ya dikatse.
- Ga phologolo ya gago e tshaba dikirikete thata, batla kitso mo ngakeng ya diphologolo gore o ka dira jaang
- Goreng o sa nee diphologolo tsa gago dijo tse di mofuthu tsa dikotla mo bosigong. Se se tlile go di dira di tshwarwe ke boroko!